Inleiding

De kadernota en de algemene beschouwen zijn hèt moment om te reflecteren op jezelf en elkaar. De ambities hebben we de 1e helft van deze coalitieperiode vastgesteld- sportaccommodaties, centrum, Kruispuntkerk- maar hoe gaan we die vastgestelde plannen realiseren? Terwijl daarnaast de toenemende jeugd- en WMO-vraagstukken, het achterstallige riool, en het schrijnende woningtekort, net als in heel Nederland, ook om menskracht en geld schreeuwen. Bij de vaststelling van het coalitieakkoord wist iedereen van de aankomende financiële opgaven en de arbeidsmarkt problematiek. Het is geen verrassing.

Metafoor algeheel beeld

Voorzitter, Deze kadernota ademt een sfeer van watertrappelen om vandaag maar niet te verdrinken. Het water stijgt, de taken nemen toe en de tijd tikt door. We worstelen met onze blik gefixeerd op de rijks-vuurtoren. Dit kost bakkenvol energie. Water in ogen hindert het zicht; mond, neus en oren lopen vol. Snakkend naar adem en vragend om begrip rekent het college op steun van de Raad … omdat ze zo goed kan watertrappelen.

Voorzitter, De vraag stellen èn beantwoorden hoe de situatie waarin we als gemeente zijn beland - 2 jaar na de ontvlechting van de WODV – hoe die zelfstandigheid uitpakt voor ons dorp, wordt omzeild in de jaarstukken. We zien groene vinkjes in de jaarrekening maar we weten allemaal dat het beeld rooskleuriger oogt dan het is. Waar ligt de grens waarin het nog verantwoord is om te zeggen dat we dit als gemeente allemaal zelf kunnen?

Ook binnen D66 zijn de meningen verdeeld en is het toekomstbeeld niet uitgekristalliseerd. De rapporten die Leiderdorp heeft laten maken over fuseren zijn bijvoorbeeld niet overtuigend dat die keuze een verbetering is. Maar die rapporten zijn opgesteld voordat de covid-epidemie de veranderingen in onze samenleving versnelde. Wij vinden het tijd voor een update.

Bezinning op strategie

Wij hebben als D66 deels ook begrip voor de situatie waar we als gemeente in beland zijn, de wereld is complex en volatiel, maar een watertrappelende toekomst willen wij niet. Bovendien hoef ik niet uit te leggen dat er een moment komt dat een hulpdienst over ons beslist wanneer we uitgeput zijn. Wij vinden het hoog tijd om zelf de koers te bepalen wanneer en hoe we ons handelen aanpassen aan de gegeven omstandigheden; zodat we kiezen hoe en wanneer we de gedane beloften realiseren voor onze inwoners en het ons niet overkomt. We moeten strategischer keuzes maken op een abstracter niveau dan de 4 in de kadernota genoemde prioriteiten in 2025. Hoe richten we de minste schade aan in ons dorp? Hoe en wanneer kunnen wij als Raad invloed uitoefenen op de keuzes? Waarom liggen die keuzes nu niet voor in de Raad?

Voorzitter, Raad en college nodigen wij uit om dit reces te gebruiken om een poosje te drijven en te reflecteren. Bezinning op waar we mee bezig zijn en bezinning over wat we willen als dorp, als gemeenschap. Dat moeten we doen nu we nog niet uitgeput zijn van het watertrappelen. Bij het college proeven we daar ook wel iets van, door het benoemen van de prioriteiten en er staat ook iets genoemd in het coalitieakkoord. Maar de prioriteiten in deze kadernota gaan eigenlijk over de techniek van het watertrappelen en de kleur van de zwemkleding. En niet over of dit de beste strategie voor 2025 en verder is. Hoe belangrijk vinden inwoners het AB-huis eigenlijk wanneer ze zorg voor hun gehandicapt kind nodig hebben en hier al een jaar op wachten? Wat doet het met inwoners, ondernemers, sport en cultuur nu we eindelijk degelijke plannen hebben

vastgesteld maar het volgende college mag zeggen dat we ze niet uit kunnen voeren vanwege tekort aan betaalbare menskracht en de te lage uitkering uit het gemeentefonds. Kun je watertrappelend het overzicht behouden?

Strategie mbt gemeentefonds

Natuurlijk moeten we 'help! Voorschoten en vergelijkbare gemeenten want we verdrinken!' roepen naar de rijksoverheid via VNG; over de algehele uitkeringen en de taakverzwaring voor gemeenten. Daarnaast moeten we de krachten bundelen met andere nadeelgemeenten. Daarom dienen we motie 334 in die het college oproept bezwaar te maken tegen het exceptionele financiële nadeel en daarbij juridische vervolgstappen te onderzoeken. Maar ondertussen behoudt ons gemeentebestuur de verantwoordelijkheid om watertrappelende inwoners te helpen en een eerlijk perspectief te bieden aan het maatschappelijk middenveld, ook indien bezwaar niet slaagt.

Bezinning op grote koers: feiten, grenzen

De burgemeester beaamde in de commissie volmondig dat er meer structureel werk is dan onze organisatie aan kan. Het vooruitzicht qua arbeidsmarkt stemt niet optimistisch. Wat Prinsjesdag ons gaat brengen is volstrekt onzeker maar met alle financiële tegenvallers van het Rijk en het voornamelijk met zichzelf bezig zijn in de Tweede Kamer, zijn wij, tegen onze partijnatuur in, minder optimistisch over die reikende hand. Het kan echt nog vervelender worden en wat doen we dan? Welke basale taken voeren we dan niet meer uit? Zwembad, bieb en cultureel centrum sluiten en de vuilnis nog maar 1 x per maand ophalen?

Voorzitter. De toekomst van mijn dorp, van **ons** dorp zoals hij in deze kadernota voorligt, zal bestaan uit bezuinigen, uit nee zeggen, uit Raadsbreed aangenomen plannen uitstellen, of helemaal niet uitvoeren maar hoe of wat is nog onduidelijk. En dat komt omdat dit college niet helder voorlegt aan de Raad wat de consequenties zijn van zelfstandig Voorschoten maar ook omdat de wethouders nog te weinig samenwerken in de Leidse regio. D66 is net als de coalitie voor een zelfstandig Voorschoten maar niet tot de uiterste prijs. Wat en hoe de prijsgrens luidt en de pijngrens voelt èn hoe een andere aanpak eruit kan zien weten wij ook nog niet.

Voorzitter We waarderen de inspanning van de coalitiepartijen om met motie 332 wel een keuze voor te leggen voor onze toekomst en daar zien we deels overlap met onze visie. Temporiseren is bijvoorbeeld een goede keuze. Maar wat blijft er van ons dorp over als we deze motie uitvoeren?

D66 keuze

Voorzitter D66 kiest ervoor om het VNG advies te volgen: vooral bezuinigen op medebewindstaken want dan gaat het Rijk het voelen, begrotingsjaar '25 wel sluitend en de meerjarenbegroting '26-'28 niet sluitend. Iedere keuze doet pijn maar houdt oog voor wat we met alle gemeenten gezamenlijk willen bereiken want Voorschoten is veel te klein voor een individuele koers. D66 wil investeren in cultuur, sport en centrum omdat we daar de meeste autonomie op hebben als gemeente. Dat zien we deels terug in de kadernota waar helaas de middelen voor de Kruispuntkerk nog ontbreken.

Kansen

D66 ziet kansen. Samenwerking omdat we het zelfstandig niet redden is geen nieuw onderwerp. De WODV was geen gelukkig huwelijk met Wassenaar. Nu zijn we weer zelfstandig en is de dienstverlening voor onze inwoners wederom te vaak onvoldoende. Stichting Rijk voor onze

inkoop is een goede stap vooruit maar het is niet genoeg. Leiden groeit enorm en heeft gebrek aan ruimte voor voorzieningen. Wij hebben achterstallige voorzieningen waar Leidenaren ook gebruik van zouden kunnen maken. Ons zwembad ligt bijna op de grens dus gebruik die mogelijke kans. Er liggen ook kansen om gebruik te maken van burgerkracht. Bijvoorbeeld gepensioneerden die gemeentelijke taken kunnen uitvoeren. GL met het voortouw om het Treubplein onder handen te nemen. De Lions projecten zoals de educatieve tuin en de natuurspeelplek. Benut alle kansen op meer samenwerking.

Afsluiting

Scenario's voor onze toekomst hadden wij verwacht in deze kadernota. Daar had het debat nu over moeten gaan wat ons betreft. Het is geen eenvoudig debat om als Raad vandaag, zonder gedegen studies, aan te zwengelen. En daarom dienen wij motie 329 in met als strekking om na het bestuurskrachtonderzoek te onderzoeken welke consequenties ten positieve en welke ten negatieve aan het zelfstandig blijven van Voorschoten vastzitten. We hebben antwoorden nodig op vragen zoals: Wat zijn onze wettelijke taken en voeren we die allemaal uit? Wat vinden wij onze kerntaken als gemeente en of en hoe kunnen wij die waarmaken? Welke ruimte zit er in het uitvoeren van wettelijke taken? Hoeveel mensen/ hoeveel geld zouden we eigenlijk moeten hebben om dat wat nodig is, te doen? Hoe kunnen we de diensten die nodig zijn om als gemeenschap fijn te leven bieden? Hoe kunnen we dit allemaal het beste organiseren? Wat voor gemeente willen wij zijn? Wanneer wil het college hier het debat over te gaan voeren met ons, met **alle** gekozen vertegenwoordigers?

Voorzitter, En daarna komt nog een belangrijke stap, namelijk om deze inzichten met onze inwoners te bespreken en gezamenlijk conclusies te trekken. Participeren en communiceren lukt ons over het algemeen steeds beter. Toen we onder financieel toezicht stonden kon ons dorp moeilijke keuzes ook aan dankzij de samenspraak met onze samenleving olv oud-wethouder Binnendijk. Als Raad moeten we breder luisteren dan naar de eigen achterban. De stille stem van inwoners weegt net zo waar als die van mensen met een uitgesproken mening. Om een mening te kunnen vormen hebben inwoners objectieve informatie nodig en niet alleen luidruchtige emotionele betogen zoals bij het AB huis is gebeurd waardoor we nu met een last worstelen en het pand nog steeds niet wordt gebruikt.

Voorzitter een lang betoog samengevat in 1 zin: Het is tijd om met elkaar het gesprek te voeren over de bestuurlijke toekomst van ons dorp, op basis van feiten.